

Kompas 2024

Slim internationaliseren in onderzoek, innovatie en hoger onderwijs

Kernboodschappen van de Vlaamse universiteiten

4 maart 2020

Inhoudstafel

Inhoud

Meer dan ooit internationaal	3
Intrinsiek en economisch verrijkend	4
Onze kernboodschappen	5
Cluster 1. Mobiele talenten	5
1.1. Nieuw mobiliteitsprogramma voor universiteitsstudenten	5
1.2. Continuering van het actieplan <i>Brains on the Move</i>	6
1.3. Ruim baan voor kennismigratie	7
Cluster 2. De Europese kaart	9
2.1. Meerjarig financieel kader (MFK)	9
2.2. Brexit	10
2.3. Cofinanciering van Europese universiteitsnetwerken	11
Cluster 3. Pragmatisch met taal	12
3.1. Anderstalige bacheloropleidingen	12
3.2. Beheersing van de bestuurstaal door buitenlandse onderzoekers	13
Cluster 4. Internationale uitstraling en belangenbehartiging	15
4.1. Economische diplomatie	15
4.2. Knappe koppen / Flemish masters	17
4.3. Uitbreiding en verdere specialisatie van het Vlaams diplomatiek netwerk	18
4.4. Economisch veiligheidsbeleid	19
Cluster 5. Waardengedreven beleid	20
5.1. Mensenrechten	20
Cluster 6. Ten dienste van duurzaamheid	21
6.1. Heroriëntering van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking	21
6.2. Duurzaamheidsexpertise	22

Meer dan ooit internationaal

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 wil een *samenleving in topvorm* realiseren. In de inleiding bij dit bestuursdocument lezen we: *Het is onze ambitie dat Vlaanderen een onbetwiste referentie wordt in het Europa van de jaren twintig. Zowel economisch als maatschappelijk richten we onze blik naar het noorden en meten we ons met samenlevingen als Nederland en Scandinavië. We leggen de lat hoog in alle domeinen van onze samenleving. Maar we doen dat op zo'n manier dat iedereen mee kan. Ongeacht afkomst, overtuiging, geaardheid of beperking. We scheppen een kader dat iedereen aanmoedigt om het beste uit zichzelf te halen en mee te bouwen aan een Vlaanderen dat schittert.*

Internationalisering is voor de Vlaamse universiteiten een evidentie geworden, die des te belangrijker is in een open economie als de onze waar onze hersenen onze enige natuurlijke grondstof zijn. Ter illustratie:

- Het aantal buitenlandse studenten met een diplomacontract steeg met 122% tussen het academiejaar 2009-2010 en het academiejaar 2018-2019.
- De universiteiten stellen een stijgend aantal buitenlandse wetenschappers te werk (evolutie van 2010 tot 2018):
 - o zelfstandig academisch personeel: van 7,70 naar 10,95%
 - o assisterend academisch personeel: van 4,80 naar 9,31%
 - o wetenschappelijk personeel op doctoraal niveau: van 26,00 naar 33,59%
 - o wetenschappelijk personeel op postdoctoraal niveau: van 31,50 naar 41,40%
- De financiële return uit de Europese programma's steeg in de periode 2008-2018 met 75%.
- Het aantal internationale copublicaties per 10.000 inwoners nam in de periode 2007-2017 toe met 112%.
- Het aandeel niet-Belgen binnen de groep van nieuwe doctoraathouders steeg van 22,33% in het academiejaar 2006-2007 naar 41,91% in het academiejaar 2016-2017.
- Drie universiteiten werden geselecteerd als partners in de eerste reeks van 17 Europese universiteitsnetwerken.

Het indrukwekkende palmares van onze universiteiten op het vlak van onderzoek, innovatie en hoger onderwijs illustreert dat de lat in deze domeinen al hoog ligt. De voortschrijdende globalisering, de disruptieve impact van wereldwijde en uitermate complexe uitdagingen, en de toenemende internationale strijd om talent vragen dat we als universiteiten de lat nog hoger leggen. Dat kan alleen maar door op een slimme wijze te internationaliseren. Daarin zijn de Vlaamse regering en de universiteiten als motoren van welvaart en welzijn natuurlijke bondgenoten.

Het creëren van de juiste randvoorwaarden die onze universiteiten toelaten om internationaal competitief te zijn en het excellentieniveau nog verder op te trekken kan alleen maar gebeuren met de steun van de Vlaamse regering en in een intelligente kruisbestuiving tussen de universiteiten en alle relevante beleidsdomeinen van de overheid.

Intrinsiek en economisch verrijkend

Internationalisering is intrinsiek verrijkend voor onze studenten. In het kader van mobiliteitsprogramma's als Erasmus+ of *Brains on the Move* doen ze de nodige interculturele en internationale bagage op om beter gewapend de uitdagingen aan te gaan van hun toekomstige loopbaan in een geglobaliseerde wereld. Hetzelfde geldt voor onze onderzoekers die werkzaam zijn in steeds diverser en internationaler samengestelde teams. De immersie in andere talen vormt in dit geheel een bijzondere bron van inspiratie en intellectuele verrijking, zonder daarbij de kennis van en het respect voor de eigen moedertaal, respectievelijk de taal van het gastland te verwaarlozen.

Zonder internationalisering is het inzicht in en het genereren van oplossingsgerichte kennis voor het aanpakken van complexe, grensoverschrijdende problemen, zoals klimaatopwarming of vergrijzing, een utopie. Onderzoeksagenda's worden steeds mondialer en complexer. Mega-onderzoeksinfrastructuren overstijgen de financiële en logistieke draagkracht van één land en vereisen het poolen van middelen. Deelname aan internationale onderzoeksprogramma's stuwt ook de kwaliteit van het onderzoek, en bijgevolg ook de kwaliteit van ons op onderzoek gestoeld onderwijs, verder de hoogte in.

We moeten voldoende internationaal talent kunnen aantrekken, zowel studenten als onderzoekers, vooral in die sectoren waar we nu of later geconfronteerd worden met significante tekorten aan hooggekwalificeerde werknemers. De Europese Unie reikt, aan de hand van een aantal bindende richtlijnen, de fundamentele principes aan om deze kennismigratie zo flexibel en efficiënt mogelijk te laten verlopen teneinde de Unie en haar lidstaten zo competitief mogelijk te maken. De uitdaging bestaat er in die richtlijnen op een intelligente manier om te zetten in nationale en gewestelijke regelgeving m.b.t. verblijf en tewerkstelling.

Internationalisering houdt tenslotte ook een belangrijke dimensie in van maatschappelijke verantwoordelijkheid. We dragen structureel bij tot de capaciteitsopbouw van onze partnerinstellingen in het Zuiden. We kijken nauwlettend toe op het respect voor de academische vrijheid en spreken ons uit bij schendingen van de mensenrechten. Studenten-vluchtelingen en vervolgde wetenschappers uit het buitenland bieden we gastvrijheid.

Met dit kompas voor de regeerperiode 2020-2024 formuleren de Vlaamse universiteiten hun kernboodschappen en roepen zij de Vlaamse regering op om te investeren in een slimme internationaliseringsstrategie voor onderzoek, innovatie en hoger onderwijs. Zij geven aan hoe zij de uitvoering van de internationale prioriteiten in het regeerakkoord mee gestalte willen geven en vervolledigen deze met een aantal eigen aandachtspunten.

Onze kernboodschappen

Cluster 1. Mobiele talenten

1.1. Nieuw mobiliteitsprogramma voor universiteitsstudenten

Situering

Het regeerakkoord voorziet de uitbouw van een nieuw mobiliteitsprogramma om onze beste studenten zich te laten vervolmaken aan de beste buitenlandse universiteiten.

Boodschap

We vragen dat de middelen die de regering reserveert voor de uitbouw van een nieuw mobiliteitsprogramma voor universiteitsstudenten, prioritair worden ingezet voor de versterking van bestaande programma's, waarbij het beheer wordt toevertrouwd aan bestaande organisaties. We brengen de te versterken programma's in kaart teneinde een maximaal rendement voor onze studenten te realiseren. Gelet op het belang van de academische samenwerking met de Verenigde Staten pleiten we er voor dat een deel van de middelen alvast wordt gereserveerd als matching fund voor de financiering die de universiteiten nu al inbrengen in het prestigieuze Fulbright-programma.

Achtergrond

Beleidsnota buitenlands beleid

Vlaanderen moet in het buitenland ook gekend zijn als een innovatieve topregio, met performante bedrijven, toponderzoeksinstituten, vernieuwende clusters, logistieke troeven, en talentvolle en goed opgeleide mensen. We zetten een nieuw programma op, in afstemming met VLIR, waarin we jaarlijks de beste studenten een verlenging van hun academische carrière laten doen, bij de beste universiteiten in de wereld. Hierdoor bouwt Vlaanderen een netwerk op, met de belangrijkste kenniscentra in de wereld.

1.2. Continuering van het actieplan *Brains on the Move*

Situering

De Vlaamse hogeronderwijsinstellingen zijn erg tevreden over het actieplan *Brains on the Move*, zowel over de acties voor creditmobiliteit als over het Master Mind programma voor inkomende diplomamobiliteit. Het actieplan schenkt bijzondere aandacht aan studenten uit kansengroepen en draagt bij tot het bereiken van de doelstelling om 33% van de Vlaamse studenten een internationale ervaring te laten opdoen.

Boodschap

We pleiten voor een continuering van dit actieplan en de bijhorende financiering na het academiejaar 2020-2021 en stellen samen met de hogescholen voor om het plan op een aantal punten te verfijnen. Dit gebeurt bij voorkeur door het beperken van het aantal acties, het responsabiliseren van de hogeronderwijsinstellingen bij de keuze van de partnerlanden, en het vereenvoudigen van de administratieve procedures. We bepleiten ook een voortzetting van het financieel groeipad.

Achtergrond

Rapport *Brains on the Move*

<https://www.vlaanderen.be/publicaties/brains-on-the-move-actieplan-mobiliteit-2013>

1.3. Ruim baan voor kennismigratie

Situering

Internationale mobiliteit is verweven en verankerd in de hedendaagse hogeronderwijs- en onderzoekscurricula. In deze zeer competitieve kennisomgeving moeten gastinstellingen zeer snel kunnen schakelen bij het aantrekken van studenten en onderzoekers. Elke vertraging ten gevolge van administratieve en wettelijke obstakels leidt tot een verminderde slagkracht, en hypothekeert de wetenschappelijke ambitie en onze internationale aantrekkingskracht.

Het aantrekken van kennistalenten uit landen van buiten de Europese Economische Ruimte wordt onnodig bemoeilijkt door rechtsonzekerheid, onvolledige omzetting van Europese richtlijnen en lange administratieve doorlooptijden. Nochtans beschikken we met de gastovereenkomst over een efficiënt instrument om deze kennismigratie te faciliteren, waarbij de kennisinstellingen tot ieders tevredenheid maximaal geresponsabiliseerd worden.

Boodschap

Samen met werkgeversorganisaties als VOKA vragen we de regering om de aangetoonde voordelen van de gastovereenkomst maximaal te behouden en in te zetten op de maximale reductie van de administratieve doorlooptijd door te investeren in slimme digitalisering. We bekijken met de regering graag de mogelijkheid voor een alternatieve *fast track* procedure voor onderzoekers.

Binnen VLIR starten we met een project om de interne procedures rond visumproblematiek maximaal op elkaar af te stemmen. We zullen daar in een vervolgfase de overheid bij betrekken.

Achtergrond

Beleidsnota Werk en Sociale economie

Verder zorgen we ervoor dat internationale arbeidsmigratie gericht op hooggeschoolden en op het invullen van knelpuntberoepen snel en soepel kan verlopen. We vereenvoudigen hiertoe de procedures en verkorten de doorlooptermijnen o.a. via een elektronisch platform, in dialoog met de betrokken federale overheidsdiensten.

We gaan in dialoog met de dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) in functie van korte doorlooptermijnen voor zowel het luik Werk als het luik Verblijf. We werken hiervoor samen met de betrokken federale overheidsdiensten aan een gemeenschappelijk elektronisch platform dat het mogelijk maakt om gegevens en documenten op elektronische wijze te verzamelen en uit te wisselen tussen de diensten die bevoegd zijn voor de behandeling van de aanvragen voor een gecombineerde vergunning. We houden de vinger aan de pols, samen met de sociale partners.

Beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie

Het aantrekken van buitenlandse topwetenschappers draagt bij tot de kwaliteit van grensverleggend innovatief onderzoek en versterkt de internationale concurrentiepositie van Vlaanderen. In opvolging van het advies van de VARIO ontwerpen we een strategie voor het aantrekken en verankeren van internationaal toptalent. Hiermee versterken we onze kennisinstellingen als aantrekkelijke ecosystemen.

VLIR-nota *Ruim baan voor kennismigratie uit derde landen*
https://vlir.be/beleidsdomeinen/internationalisering/#tab_1

Opiniestuk van de Belgische rectoren
De Tijd, 15 oktober 2019, <https://vlir.be/nieuws/kennismigratie/>

Cluster 2. De Europese kaart

2.1. Meerjarig financieel kader (MFK)

Situering

De MFK-onderhandelingen zijn traditiegetrouw een moeilijke evenwichtsoefening tussen de lidstaten onderling en tussen de Europese instellingen. De onzekerheid over de Brexit en het standpunt van een aantal netto-betalende lidstaten dat ze niet extra willen bijdragen aan de Europese begroting maakt het er deze keer niet eenvoudiger op.

Boodschap

We vragen dat de regering tijdens de lopende onderhandelingen over de nieuwe meerjarenbegroting van de Europese Unie resoluut de kaart trekt van onderzoek en innovatie.

Als universiteiten scharen we ons achter de ambitie van het Europees Parlement en pleiten we voor een budget van minstens 120 miljard euro voor het Horizon Europe programma. We vragen tevens dat ruim voldoende middelen worden uitgetrokken voor de ondersteuning van fundamenteel onderzoek via de European Research Council (ERC).

Achtergrond

Regeerakkoord

Wij steunen de shift, in lijn met de commissievoorstellen van mei 2018 in het MFK 2021-2027 richting O&O, verdieping van de interne markt, migratiebeheer, veiligheid en een slagkrachtig buitenlands beleid van de EU, en wensen op dit elan verder te gaan voor zover de middelen voor landbouw en structuurfondsen voor Vlaanderen gevrijwaard blijven.

Opiniestuk van de rectoren

De Tijd, 12 december 2019, <https://vlir.be/nieuws/europees-onderzoeksbudget/>

2.2. Brexit

Situering

Het Verenigd Koninkrijk vormt al heel lang een geprivilegieerde partner voor academische samenwerking met onze universiteiten. De partnerschappen zijn intens en bieden grote meerwaarde voor alle betrokken partijen. Het eventueel wegvallen van deze contacten zal ongetwijfeld leiden tot verschraling.

Boodschap

We vragen de regering om de potentieel negatieve impact van de Brexit op te vangen door bijkomende middelen te voorzien voor studentenuitwisseling over het Kanaal via het programma *Brains on the Move*. Voor de onderzoekssamenwerking vragen we de haalbaarheid te onderzoeken van het opzetten van bilaterale programma's met het Verenigd Koninkrijk en/of de deeltiteiten Engeland, Wales, Schotland en Noord-Ierland. Financiering kan gehaald worden uit het aangekondigde groeipad voor O&O.

Achtergrond

Regeerakkoord

We ondersteunen de visie van de VLIR dat bij de vormgeving van het toekomstige partnerschap met het VK, binnen een globaal akkoord EU-UK over de toekomstige relatie, de uitwisseling van studenten en docenten en de onderzoekssamenwerking, zowel bilateraal als binnen grotere EU-projectconsortia, ongehinderd kunnen doorgaan.

In het geval dat het tot een Brexit komt, versterken we de bilaterale samenwerking met Engeland, Schotland, Wales en Noord-Ierland

Opiniestuk van de Vlaamse rectoren

De Morgen, 12 januari 2019, <https://vlir.be/nieuws/brexit/>

2.3. Cofinanciering van Europese universiteitsnetwerken

Situering

Begin 2019 lanceert de Europese Commissie binnen het Erasmus-programma de pilootfase van de netwerken van Europese universiteiten, een idee dat eind 2017 door de Franse president werd gearticuleerd. De Commissie formuleert nu al de ambitie dat deze netwerken van telkens een handvol universiteiten op termijn moeten uitmonden in een geïntegreerde Europese campus. De Europese universiteitsnetwerken hebben dus het potentieel om uit te groeien tot ware *game changers* in de Europese hogeronderwijs- en onderzoeksruimte. Drie van onze universiteiten werden geselecteerd als consortiumpartners in de eerste oproep (KU Leuven, VUB en UAntwerpen).

Boodschap

Gelet op het belang van internationalisering als katalysator voor excellentie en gelet op de geambieerde verruiming van de actieradius van deze netwerken naar gemeenschappelijke onderzoeksagenda's vragen we de regering te voorzien in een solide Vlaamse cofinanciering voor de Vlaamse partners in deze consortia.

Achtergrond

Beleidsnota Economie, wetenschap en innovatie

Nog meer dan vandaag zetten we in op excellente samenwerkingsverbanden en uitwisselingsprogramma's met de beste onderzoeksinstellingen uit Europa en de wereld. We ondersteunen de deelname van onze kennisinstellingen aan internationale programma's, zoals de Europese Universiteiten en de participatie aan internationale onderzoeksinfrastructuren.

Cluster 3. Pragmatisch met taal

3.1. Anderstalige bacheloropleidingen

Situering

We verwelkomen de beslissing van de regering om het aandeel anderstalige bacheloropleidingen op te trekken van 6 naar 9%, zoals voorzien in het voorontwerp van Onderwijsdecreet XXX. De invoering van een driedelige contingentering tussen academische bachelors aan de universiteiten, academische bachelors aan de hogescholen, en professionele bachelors aan de hogescholen responsabiliseert de instellingen om de groeimarge op een kwalitatief verantwoorde manier in te vullen.

Boodschap

We vragen de regering om tijdens deze regeerperiode in overleg met de hogeronderwijsinstellingen te onderzoeken of het aandeel van anderstalige opleidingsonderdelen kan worden verhoogd om tegemoet te komen aan de noden inzake internationale studentenuitwisseling en de behoefte van de arbeidsmarkt aan hooggekwalificeerde kandidaten uit opleidingen met een deficit.

Achtergrond

Regeerakkoord:

Gelet op de versterking van de positie van het Nederlands in het basis- en secundair onderwijs kan voor de bachelors het aandeel anderstalige opleidingen licht worden opgetrokken tot maximaal 9%. We zien strikt toe op deze beperking, net zoals op het ontstaan van zogenaamde 'spookopleidingen' waarmee onvolwaardige Nederlandstalige equivalenten worden aangeboden.

3.2. Beheersing van de bestuurs taal door buitenlandse onderzoekers

Situering

De vereisten inzake taalbeheersing voor buitenlandse academische personeelsleden zijn decretaal vastgelegd, zowel voor de kennis van de doceer- als voor de bestuurs taal. We onderschrijven de bestaande decretale verplichting voor een kwalificatiegetuigschrift op ERK-niveau C1 voor de doceertaal.

Boodschap

We vragen een versoepeling voor de beheersing van de bestuurs taal van niveau B2 naar A2, naar analogie met het beheersingsniveau dat vereist is voor het behalen van de Belgische nationaliteit (geen *gold-plating*). Het huidige B2-niveau maakt het moeilijk om buitenlands toptalent aan te trekken, respectievelijk te behouden. Het levert ons ook een concurrentieel nadeel op ten aanzien van onze buurlanden, maar ook van andere binnenlandse O&O-werkgevers, zoals de industrie en de strategische onderzoekscentra, waar deze vereisten niet gelden.

Achtergrond

Codex Hoger Onderwijs

- Art. 11.270 §1 *Elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht, moet de onderwijstaal waarin hij een opleidingsonderdeel doceert op adequate wijze beheersen.*
Dit betekent dat het personeelslid die taal moet beheersen op het ERK-niveau C1. Dit vereiste beheersingsniveau van de onderwijstaal wordt aangetoond aan de hand van kwalificatiegetuigschriften uitgereikt door officieel erkende instellingen waaruit blijkt dat het personeelslid de onderwijstaal op het vereiste niveau beheerst. Het vereiste beheersingsniveau wordt vermoed aanwezig te zijn als het betrokken personeelslid [een diploma secundair onderwijs of] een bachelor- of masterdiploma of doctoraat behaald heeft in de onderwijstaal waarin hij doceert, in een instelling waarin die taal de onderwijstaal is.
- Art. 11.270 §2 *Elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht, dat geen opleidingsonderdelen in het Nederlands doceert, moet de Nederlandse taal beheersen op ERK-niveau B2. Het instellingsbestuur voorziet een verplicht integratietraject dat garandeert dat het personeelslid na twee jaar minstens de Nederlandse taal beheerst op ERK-niveau A2, dat wordt afgesloten met het vereiste beheersingsniveau op ERK-niveau B2, en dat door het betrokken personeelslid wordt afgerond binnen de vijf jaar na zijn aanstelling of op het moment van zijn benoeming. Het vereiste beheersingsniveau van de Nederlandse taal wordt aangetoond aan de hand van kwalificatiegetuigschriften uitgereikt door officieel erkende instellingen waaruit blijkt dat het personeelslid de Nederlandse taal op het vereiste niveau beheerst. Het vereiste beheersingsniveau van de Nederlandse taal wordt vermoed aanwezig te zijn als het betrokken personeelslid een Nederlandstalig bachelor- of masterdiploma of doctoraat behaald heeft in een niet-anderstalige opleiding.*

Beleidsnota Onderwijs

Ik verwacht dat academisch personeel belast met een onderwijsopdracht, binnen vooropgestelde termijnen, de Nederlandse taal beheerst op het vereiste Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK)-niveau. Ik vraag universiteiten en hogescholen hun onderwijsopdracht niet te verlengen indien dit niet het geval zou zijn. De regeringscommissarissen treden desgevallend op.

KB van 14 januari 2013 tot uitvoering van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken

Overeenkomstig artikel 1, §2, 5°, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit is het niveau A2 van het Europees Referentiekader voor talen het wettelijk vereist niveau.

Cluster 4. Internationale uitstraling en belangenbehartiging

4.1. Economische diplomatie

Situering

De economische belangen van Vlaanderen in het buitenland worden al jaar en dag op vakkundige wijze behartigd door Flanders Investment and Trade (FIT). Om strategische samenwerking met bevoorrechte partners te versterken kan FIT langdurige partnerschappen afsluiten.

Boodschap

Het regeerakkoord voorziet een uitbreiding van hun korps technologie-attachés en daar worden we graag bij betrokken teneinde het rendement van dit netwerk voor de universiteiten te maximaliseren.

Gelet op de rol van de universiteiten als sterk verankerde motoren voor welvaart en welzijn, hun toenemende internationalisering en de daaraan gekoppelde economische belangen vragen wij dat de regelgeving inzake de financiering van structurele partnerschappen met FIT zodanig wordt aangepast dat ook de universiteiten hier kunnen op intekenen.

Achtergrond

Beleidsnota Buitenlands beleid

Zonder internationale focus kan economisch en innovatief Vlaanderen nooit zijn volledig potentieel ontwikkelen. Om – zoals VARIO suggereert – in de RIS top 5 van de meest innovatieve regio's van Europa te behoren, moet Vlaanderen een tandje bijsteken. Andere Europese landen hebben de kaart getrokken van 'Science en Technology Offices', en daar neemt Vlaanderen een voorbeeld aan. Het samenwerkingsakkoord tussen FIT en VLAIO zal nader bepalen hoe deze nieuwe opdracht uitgevoerd wordt.

Om meer op maat te kunnen werken voor nieuwe types bedrijven en innovatie-actoren, om méér investeerders te kunnen aantrekken, technologische samenwerking te faciliteren, en om innovatief Vlaanderen nog sterker op de kaart te zetten, moet er meer specialisatie komen in het netwerk. FIT zal extra middelen inzetten om Vlaamse Science & Technology offices te kunnen uitbouwen met meer Technologieattachés en gespecialiseerde medewerkers, en zijn werking in functie daarvan te versterken. Ik geef FIT de opdracht om met alle relevante partners in het ondernemers- en innovatielandschap te overleggen over doelstellingen, locaties en een goede werking van de S&T offices in functie van een roadmap (tegen de zomer 2020), om daarna over te gaan tot aanwerving.

Eind 2016 is een oproep voor structurele partnerschappen met FIT voor 5 jaar gelanceerd.

Ondernemersorganisaties, gemengde kamers van koophandel en samenwerkingsverbanden kwamen in aanmerking voor een structurele financiering van een partnerschap.

De activiteiten die binnen de partnerschappen vallen zijn gericht op Vlaamse ondernemers om internationaal ondernemen te bevorderen of op buitenlandse ondernemingen om nieuwe investeringen naar Vlaanderen te halen of investeringen in Vlaanderen te behouden. Het doel van deze partnerschappen is om een langduriger samenwerking aan te gaan voor de uitvoering van de doelstellingen uit "Vlaanderen versnelt" en om activiteiten die complementair zijn aan de werking van FIT te kunnen ondersteunen met het oog op schaalvergroting, kennisopbouw en gezamenlijke trajecten.

Op 3 oktober 2017 zijn samenwerkingsakkoorden afgesloten met 17 partners. De partnerschappen lopen van 2017 tot 2021. De partnerschappen worden algemeen heel positief geëvalueerd, en gaven aanleiding tot een hechtere, en meer en meer strategische samenwerking.

4.2. Knappe koppen / Flemish masters

Situering

Onder de noemer *Vlaamse meesters / Flemish Masters* voert Toerisme Vlaanderen al jaren een uitermate succesvolle marketingcampagne om Vlaanderen *top of mind* te maken bij buitenlandse toeristen en bezoekers. Het vakmanschap, de kennis en de kunde van onze wetenschappers, uit verleden en heden, zijn eveneens troeven die internationaal kunnen en moeten worden uitgespeeld.

Boodschap

We vragen dat de regering onze wetenschappelijke excellentie systematisch in de schijnwerpers plaatst en meeneemt als troefkaart in alle internationale promotie-initiatieven en politieke contacten. De organisatie van de EAIE-beurs voor hoger onderwijs in Brussel in september 2023, het aangekondigde tweejaarlijkse toptechnologiefestival en het EU-voorzitterschap van ons land in 2024 bieden uitgelezen opportuniteiten om de Vlaamse wetenschappelijke troeven internationaal extra uit te spelen.

Achtergrond

Regeerakkoord

We maken werk van een duidelijke internationalisering met onze clusters en werken samen met de Vlaamse SOC's en de VLIR om de internationale uitstraling van Vlaanderen nog verder te ontwikkelen.

We houden een internationaal toptechnologie-festival dat minstens tweejaarlijks de wereld naar Vlaanderen haalt en het beste van Vlaanderen aan de wereld laat zien.

De profilering van Vlaanderen als een innovatieve topregio op technisch/technologisch vlak gaat ook hand in hand met de internationale promotie van Vlaanderen als een topregio inzake cultuur, design, mode, architectuur, literatuur, sport, zorg en toerisme.

Beleidsnota Toerisme

Het concept "Vlaamse Meesters" wordt opengetrokken, niet alleen naar andere kunstenaars zoals Ensor of Permeke, maar bijvoorbeeld ook naar wetenschappers als Mercator, Vesalius, Dodoens of Stevin.

Het concept "Vlaamse Meesters" zelf is na de themajaren rond Rubens, Bruegel en Van Eyck een stevig kwaliteitsmerk. Binnen- en buitenlandse bezoekers hebben kennis kunnen maken met een bloemlezing van de rijke kunst en cultuur in Vlaanderen. Het idee van "meesterschap" is een thema dat ik breder wil doortrekken dan louter kunst en cultuur.

4.3. Uitbreiding en verdere specialisatie van het Vlaams diplomatiek netwerk

Situering

De uitbreiding van het Vlaams diplomatiek netwerk in het buitenland is een regeringsprioriteit voor de komende jaren. Dit omvat zowel de opening van een Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Scandinavië, als de uitbreiding van het korps technologie-attachés bij Flanders Investment and Trade (cf 4.1).

Boodschap

We vragen om van nabij betrokken te worden bij deze uitbreidingsplannen teneinde de beslissingen over de locatie en samenwerkingsmodaliteiten maximaal te laten aansluiten bij de academische prioriteiten.

We bieden onze expertise aan bij de uitbouw van een diplomatieke academie, die onze diplomaten toelaat om zich op een wetenschappelijk onderbouwde manier verder te specialiseren in de beleidsmateries die zij in het buitenland namens Vlaanderen behartigen.

Met het departement Buitenlandse Zaken sluiten wij graag een *service level agreement* af waarin we specificeren welke diensten we aan elkaar kunnen bieden in het kader van academische diplomatie.

Achtergrond

Regeerakkoord

De Vlaamse regering heeft de ambitie om een diplomatieke academie voor de opleiding en specialisatie van het Vlaams diplomatiek korps op te zetten of hiervoor een samenwerking af te sluiten met relevante en deskundige partners.

Beleidsnota Buitenlands beleid

Ik bouw het Vlaams diplomatiek netwerk verder uit met op zijn minst een nieuwe Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering (AAVR) in een hoofdstad van een Scandinavisch land. Mijn regering zal zich voor haar beleid laten inspireren door en aansluiting zoeken bij de noordelijke landen van Europa. Ik maak werk van een strategie om de banden met de Noordzee- en Hanzelanden te versterken en kijk richting Scandinavië en het Balticum om strategische allianties aan te gaan. Daartoe zal ik een Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering openen in Scandinavië.

4.4. Economisch veiligheidsbeleid

Situering

De strategische sectoren van de Vlaamse economie zijn niet immuun voor cyberaanvallen en onwettige inmenging door of op initiatief van buitenlandse veiligheidsdiensten. Toch wordt bij het uittekenen van een economisch veiligheidsbeleid de academische wereld dikwijls vergeten.

Boodschap

We vragen de regering om *ab initio* als partner te worden betrokken bij het op punt stellen van dit beleid. We engageren ons om maximaal inspanningen te leveren voor de beveiliging van onze onderzoeksinfrastructuur.

Achtergrond

Beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie

We staan open voor buitenlandse investeerders, maar zijn niet naïef. In het kader van een economisch veiligheidsbeleid werken we binnen het nieuwe Europese kader aan een transparant screenings- en blokkeringsmechanisme waarmee we buitenlandse investeringen met risico's voor de veiligheid en de openbare orde kunnen evalueren en blokkeren wanneer die evaluatie negatief is. We hebben hierbij bijzondere aandacht voor het beschermen van onze strategische infrastructuren zoals havens, luchthavens, elektriciteitsnet, ... We geven EWI en FIT de opdracht dit uit te werken om vervolgens, in een tweede fase, nader af te stemmen met de andere overheden in ons land.

Cluster 5. Waardengedreven beleid

5.1. Mensenrechten

Situering

Het respect voor de mensenrechten is een belangrijk criterium bij het afsluiten van nieuwe of het hernieuwen van bestaande partnerschappen met universiteiten in binnen- en buitenland. Academische vrijheid is essentieel. Universiteiten kunnen hun unieke verantwoordelijkheid als motoren van welzijn en welvaart in onze samenleving slechts opnemen indien zij kunnen opereren in volle morele en intellectuele onafhankelijkheid van welke politieke of economische macht dan ook.

Via Scholars at Risk stellen we onze deuren open voor academici die in hun land worden vervolgd of bedreigd.

Boodschap

We engageren ons om de zelfregulerende mensenrechtentoets die in de schoot van de Vlaamse Interuniversitaire Raad werd uitgewerkt, tegen eind 2020 uit te rollen.

We vragen de regering om in haar buitenlands beleid het principe van academische vrijheid maximaal mee te bewaken.

We nodigen de regering uit om cofinanciering te voorzien voor het tijdelijk onthaal van academici die in hun land worden vervolgd of bedreigd.

Achtergrond

Beleidsnota buitenland beleid

Op het vlak van de naleving van de mensenrechten trekken we resoluut de Europese en internationale kaart. We kaarten problemen op het vlak van het respect voor de mensenrechten aan via het Europese en het multilaterale kader.

Aanbevelingen voor de invoering van een mensenrechtentoets aan de Vlaamse universiteiten

VLIR-nota, https://vlir.be/beleidsdomeinen/internationalisering/#tab_3

Cluster 6. Ten dienste van duurzaamheid

6.1. Heroriëntering van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking

Situering

Als universiteiten kunnen we een indrukwekkend palmares voorleggen van impactvolle capaciteitsopbouw bij onze partnerinstellingen in het Zuiden. De financiering verloopt via VLIR-UOS en komt van de federale overheid.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking focust zich op Mozambique, Malawi en Zuid-Afrika. We stellen echter vast dat de academische inbreng in de gefinancierde projecten en programma's zeer beperkt is.

Boodschap

De aangekondigde heroriëntering van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, waarbij Zuid-Afrika door een of meerdere nieuwe partnerlanden in Noord- en/of Centraal Afrika zal worden vervangen, creëert een unieke gelegenheid om de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking op structurele wijze ook academisch vorm te geven.

Achtergrond

Regeerakkoord

De samenwerking met Zuid-Afrika wordt geheroriënteerd van een ontwikkelings- naar een sterke politiek-economische diplomatieke samenwerking in de brede zin, zodat deze samenwerking geen beroep meer doet op middelen van ontwikkelingssamenwerking.

Binnen onze focusbenadering starten we een nieuwe samenwerking op met een of meerdere landen uit de regio Noord- en Oost-Afrika. We selecteren landen die goed samenwerken met de EU in de strijd van mensenhandel en illegale migratie. We steunen die landen die de grondoorzaken van migratie aanpakken op lange termijn. Door hierop in te zetten kan ontwikkelingssamenwerking bijdragen aan beheersing van de migratiestromen.

6.2. Duurzaamheidsexpertise

Situering

Als universiteiten beschikken we over een heel brede waaier van beleidsrelevante expertise die kan worden ingezet voor de realisatie van de duurzaamheidsagenda van de Verenigde Naties. Een slimme inzet van die expertise leidt ook tot nieuwe economische opportuniteiten voor Vlaanderen. Een goed voorbeeld zijn de seminaries, maatwerkopleidingen, studiebezoeken en lezingen in het buitenland die door het APEC-Antwerp/Flanders Port Training Center worden verzorgd voor maritieme professionals uit meer dan 150 landen.

Boodschap

Naar analogie met APEC stellen wij de oprichting van een programma voor ("duurzaamheidsacademie"), dat in nauwe samenwerking tussen universiteiten en het bedrijfsleven opleidingen verzorgt voor buitenlandse professionals op het vlak van klimaat, energie, circulaire economie en mobiliteit. Deze academie, die idealiter vormt krijgt door slimme netwerking tussen bestaande actoren, moet uitgroeien tot een belangrijk instrument voor het Vlaams buitenlands beleid.

Achtergrond

Beleidsnota Buitenlands beleid

In samenspraak met de minister voor Omgeving onderzoek ik hoe we de Vlaamse middelen voor internationale klimaatfinanciering zo optimaal mogelijk kunnen aanwenden. Waar mogelijk faciliteert Vlaanderen de toepassing van innovaties van Vlaamse kennisinstellingen en ondernemingen bij het oplossen van concrete klimaatuitdagingen in ontwikkelingslanden.

Beleidsnota Mobiliteit en Openbare werken

We werken innovatiegericht samen met bedrijven en kennisinstellingen in speerpuntclusters, in de opmaak en implementatie van de onderzoeksagenda en in verschillende beleidsvoorbereidende en uitvoeringsgerichte projecten.

Beleidsnota Omgeving

Onderzoeksvragen en -agenda's van het beleidsdomein, de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en van externe onderzoeksinstellingen worden onderling afgestemd en middelen gebundeld. Vanuit een gemeenschappelijke visie werken we partnerschappen uit met Vlaamse en internationale onderzoeksinstellingen en met de academische wereld.

Beleidsnota Klimaat

We gaan voluit voor een versnelling van investeringen, innovatie en technologische vooruitgang die de sleutel vormt om niet alleen onze bijdrage tot de Europese klimaatdoelstelling waar te maken maar ook de hefboom te leveren voor de mondiale inspanningen die nodig zijn.